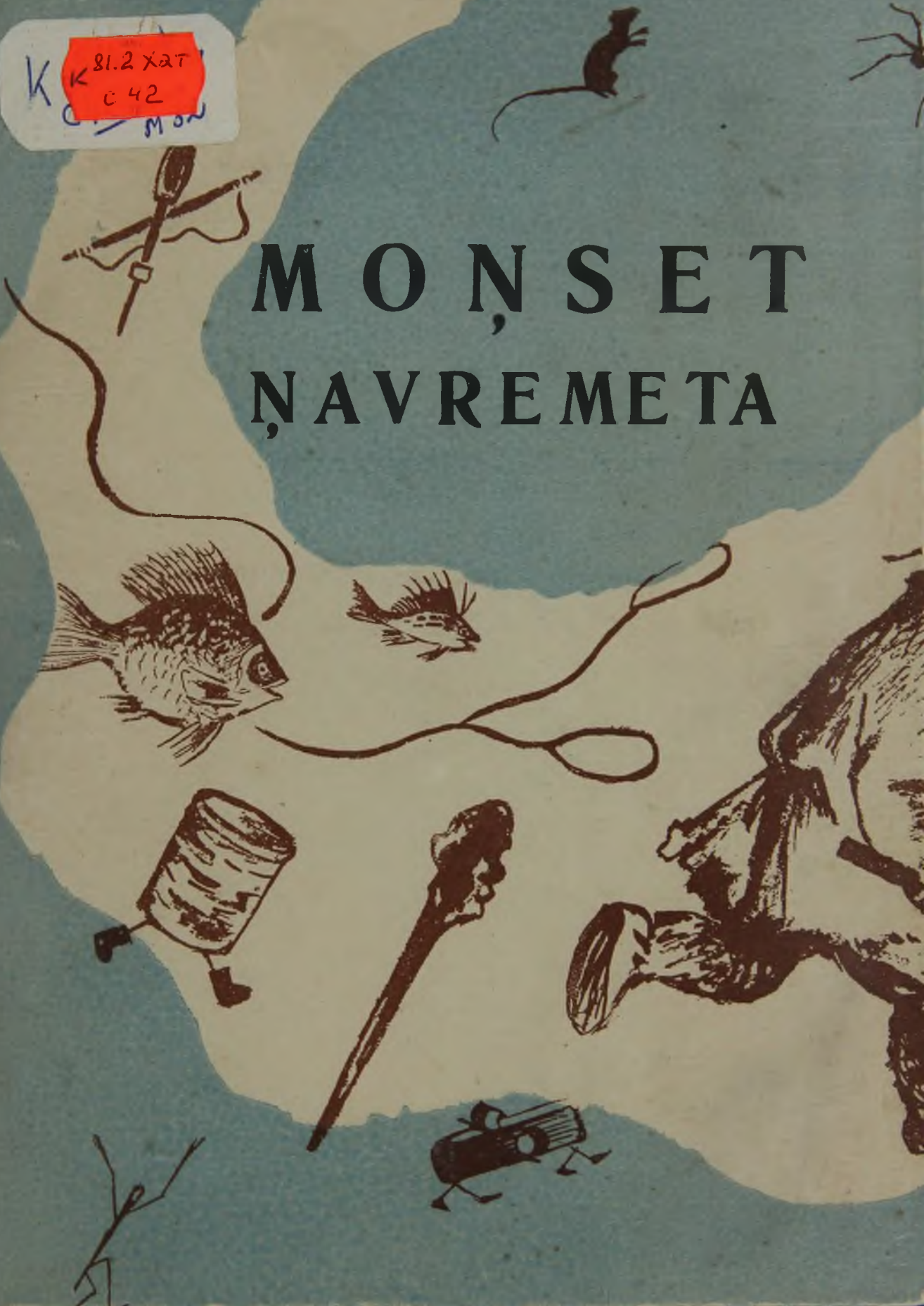
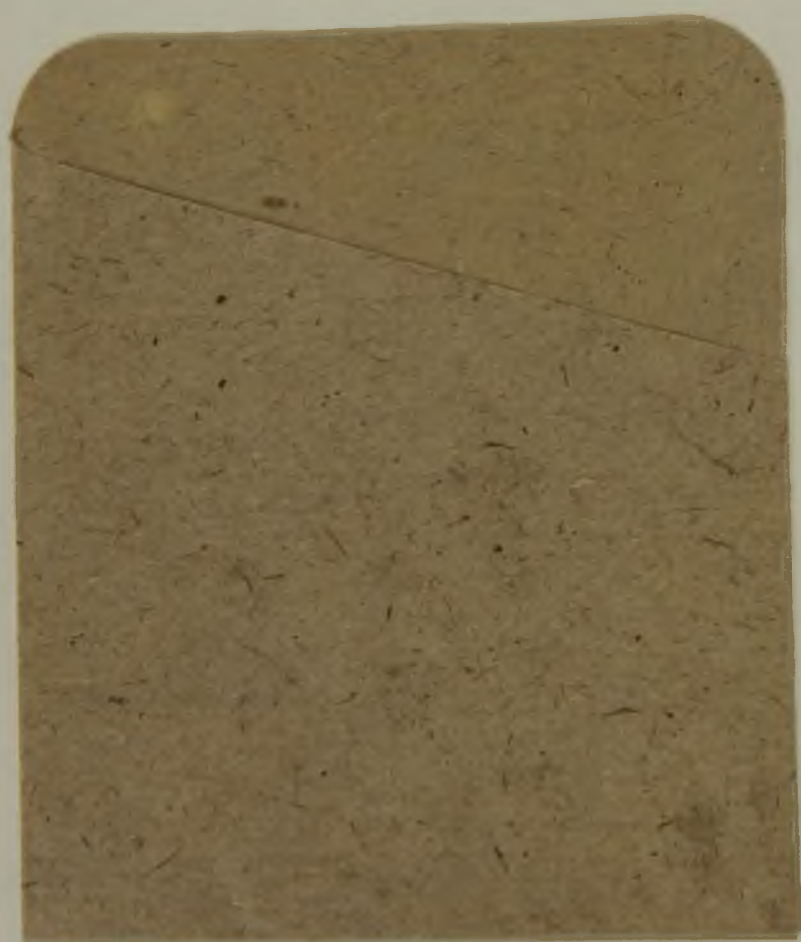

C 42

81.2 X 27
K C42
M197.3

MONSET NAVREMETA

D. V. ZAŁCBERG i N. F. PRBTKOVA
HANTŲ JOH EVŁT HASSAŲEN

HORET A. K. BOROVSKAJAN VERSAJET

ДЕТСКАЯ БИБЛИОТЕКА
ОБЩЕСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА
ГОРОДА ЛЕНИНГРАДА

ДЕТСКАЯ - Leningrad — 1935

Краеведческий
ФОНД

СКАЗКИ ДЛЯ РЕБЯТ

НАРОДА ХАНТЫ (ОСТЯКОВ)

ЗАПИСАЛИ Д. В. ЗАЛЬЦБЕРГ и Н. Ф. ПРЫТКОВА

РИСУНКИ А. К. БОРОВСКОЙ

ИЗДАТЕЛЬСТВО ДЕТСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
ЛЕНИНГРАДСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

1935

Hotʹ laŋki kati pila vəsŋen

Laŋki, kati loħəsəŋen, vələŋen. Taŋaŋ luŋ jaħa vəsŋen.

Susa jis. Iška jitʹ pites. Loş pittʹ pites.

Laŋki lopʹ: „Loħəs, hot vertʹ most. Iška jis“.

Kati lopʹ: „Hot hultʹ vertʹ?“

Laŋki lopʹ: „Juh ohtʹja vertʹ most“.

Kati lopʹ: „Manem lavrt noh hoŋħʹjtʹ. Iška jiŋ, joŋlam potʹajet—kati lopʹ.—Muv hot verʹləm“.

Laŋki lopʹ: „Muv hot hojn verʹla?“

Kati lopʹ: „Ma sam hʹrʹləm. Ma hoŋləm“.

Kati muv hot hʹrs. Jetses. Koşaja most hot ohtʹn. Koşa—kati.

Juħə loŋtʹ most. Hot jetses.

Juħə loŋsəŋen i uləŋen. Saŋap vən voj johtes. Ov hʹrtʹ pitsa.

Koşa lopʹ laŋki peʹla: „Vante, hoj johtes“.

Laŋki kim ets. Pupi iki johtes.

Laŋki lopʹ: „Muj verʹlen?“

Mojpər lopł: „Tam hot h̄rlem“.

— Muja naŋ h̄rlen tam hot?

Mojpər lopł: „Naŋet velem. Jaħa joħə łelem“.

Łaŋki lopł: „Ma manłəm koħa hoze“.

Mojpər lopł: „Naŋ koħajen hoj?“

— Ma koħajem kaza vən koħa.

— Koħa nem muj?

— An lopłəm.

Šalta mans koħa hoze. Kati lopł:

— Hoj johtes?

Łaŋki paknes: „Mojpər iki johtes. Hot h̄rl i minet joħə łel!“

Kati lopł: „Mana eta kim. Koħain kim ki etł, vełajen. Koħain lopł, voj vełə. Muŋ hoteva t̄v at t̄le“.

Mojpər lopł: „Sit aj ver“.

Mojpər mans voj vełt̄. Mojpər johtes, voj veł-mał, voj t̄s.

— Naŋ,—łaŋki lopł,—tata v̄lə. Ma koħa hoze joħə jaŋhləm.

Łaŋki joħə mans, hot łipija, kati hoze.

— Ja,—kati lopł,—voj t̄s?

— T̄s. Tałaŋ voj.

— Mana eta pa kim. I voj pa mośł. V̄li at t̄ł. Zaŋki kim ets. Mojpər om̄eśł.

— Kati i ver pa mas.

— Muj ver?

— Si ver: i vьli pa most.

Mojpər lopł: „Sit aj ver“.

Mojpər pa mans. Navrman mans.

Pupi iki johtes, vьli təs.

Łaŋki joħə łoŋəs, koşa hoze.

Koşa lopł: „Muj təs?“

— Vьli təs.

Kati lopł: „In kim eta. Pupi iki lopa, at manł,
vek keza ant at joħatł“.

Ojka mans. Amtes: „Jam si soħunsəm“.

Łaŋki joħə łoŋəs. Kati peła lopł:

— I voj, i vьli. Isa tał tarmał łetь minemen.

Tam moş Ivan Tarlin moşses
Amra joħan

Kir ɲoləp imi

Imi hɲli ʃazel imin vələjen, atelt muvn ateltji-
gen. Hɲləta imeɭ imin voləp juh hojn ɲoln johəln
versa.

Imeɭ imi lopɭ: „Jeli aɭ mana“.

Łuv lopɭ: „Ma jeli an manəm“.

Łuv kim ets, vanen janɣaɭ, ɲoleɭ juvseɭe, jeli
si mans. ɲoleɭ manəm sumaja mans.

ɲoleɭ peɭmaɭ. Kir ɲoləp imi ʃoɣaɭ ova toɣə
peɭmaɭ.

ɭi vanɭ: sorɲeɲ sis kurek oməsɭ. Łuv johə
ɭoɲemites, in sis kurek ɭoləmseɭe, johə təsɭe.

ʃazijeɭ imi lopɭ: „Muja ɭoləmsen? Aziɭan, aɲki-
ɭan si imin si velsajet. Naɲ pa vələjen
ʃaɣa“.

Łuv lopɭ: „Ma an paɭəm“.

Hoɭeveta jis, pa mans aj joɣan honɲa
johtes. Joɣan pa pelekɲ i imi səzɲɭ.

In imi lopk: „Mantь tam peleka vənsəpte“.

In ɳavrem lopk: „Ma şazijem imi hozi jaɳhləm“.

Johə mans. Şazijeł imi pełi lopk: „Ma si imi tam peleka vənsəptałem“.

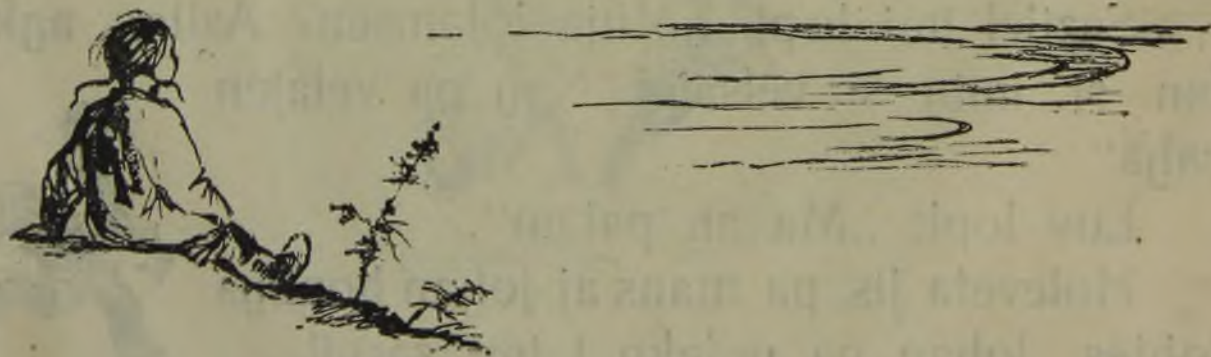
Şazijeł imi lopk: „Ał vənsəpte“.

Pa hatł pa mans. Aj johə hozi johtes. Pa pelekni i vən amle səzɳjł, hanť jazɳɳn poterł: „Mantь tam peleka vənsəpte“.

— Ma johə jaɳhləm.

Johə mans. Şazijeł imi pełi lopk: „Vən amle tam peleka vənsəptałem“.

Şazijeł imi lopk: „Ał vənsəpte. Siť kir ɳoləp imi“.

Pa hatl pa mans. Aj johana johtes. Sitb sæzila-
tal kutn vors etmes. In vors in voləp juh noleln
juvətsele. It si kerijis johana. Jenk itpija ili ləne-
mes.

Łuv mans, imegen ikenen votsi pol hozi johtes.
Imeġela: „Łormen manem mijaln“.

Łuveł masb. Jeza vəs i huł si hojs. Noh aləm-
sele: vən, vən panne. Kavərn seġksele. Hont pełki
vaşmesle. Aj voj şalta jełi navrmes. Oza versele:
in kir nołəp imi. Łuv simis mitra si tajmał.

Imeġel pełi lopl: „Ma hotema manłuv“.

Manset. In sis kurek vełsa, ara orsa.

Isi şuġel həleln vəlet.

Tam moş Vasilij Tarlin moşses
Amna joġan

Hotb aj voj meŋk iki ɫalsagen

Aj voj vəl, posəh tajs, tɛhla vən.

Meŋk iki porntsa. Sukaɫs ɲavremet. ɫala kaɫɫ.

Oɫɲɲ mans Anton iki, si mans. Saɫta mans
pur i vuɫtəp, hatsaŋ juh-aj potek səp. Saɫta mans
ɫar, i jev mans, hojəm jɲki sən, huɫ jɪmɫɲ sohəl,
amp oh posəh, amp soh suk laki, kər.

Si kem at vət.

Jimlən sohet lerya ponsa. Amp oh lerya hañems. Hatsaŋ juh ov sas peleka hañems, amp soh laki isi lerya hañems.

Hətam si hañems.

Hojəm rata, jinki sən rata hañems.

Anton iki ul, hota hañems.

In voj lat si akətsa.

Lat si jetses.

Menk iki johtes. Johə loŋes.

In jev i lar pohty si pitsaŋen litəpn. Kavram hojəm kavram jinkn joŋn lukemesy, kuterlesy.

Şoromtes, їерѣѣа ets, iľ kerijiľ. Sohəl ohtѣja
purmes, kurl hatomes, iľ kerijis.

Amp lak jouľes. Amp oh poşəh kurl purľ. Po-
teken oh seŋkeľ. Pur purѣľ, vuľtəp vuľ.

Si ar hojat si veľset, ar joh. Ver pares.

Aj voj ŋahl, navrѣjľ. Amtes. Arijľ, jakľ. Si veľsa.

Ajľta ľetѣ pits. Sem ľeľ, ŋohѣ ľeľ. Ikeľ pa ľeľ,
ŋavremet pa ľeľet.

Sot poşəh enmaľ, ŋohѣ ľeľ.

Tam moş Marija Tarlina moşses
Amŋa joĥan

Naŋle

Imeŋen ikeŋen vėlaŋen.

Ruŝ johtes,  a  vus en,  orma ponse n.

Ime  tut ju  a om  kim ets. Tut ju  a te ite n i ta  at ov pusmes. I  a   orm ev    arems. Iki no   o emtes,  a  kus kunes, kunes; kim  arej  .

Kim  arej  , hon j sa pites, tum mans. Sit  h leman, je leman a  ha sa en, top voh  ot  es en, a  ha sa en.

Hon j s huvat mant  sat niv   ampi o    v jtes. Ampetn kus pu  es . Nik  ora  arejs. Vohsar iki s   .

In ru   a  siv  arejs,  op :

— Ime en ike en ev   huntat ; ru  niv   ampi o    ev   pa huntat ; vohsar iki ev   pa huntat .

— Ё  je,  op , muj jam jas  , ma pu  em omsa,— op ,—muj jam jas  !

— Imegen ikegen evlt huntatъ; ruş nivəl ampi
ohəl evlt pa huntatъ. Vohsar iki evlt pa huntatъ.

In ɳaɳ kus ɭaremes, vohsar iki ɳohləmesъ, juhə
ɭavəmesъ.

Si şunɭ hələɭ in pa si vəl.

Tam moş Vaslij Saɳin moşses
Казым жоһан. Нуһтор кəрт

K a r l e

Karle vəl, vurɯɯ jintəple vəl, poɫt tus iki vəl, vej
jɪlom vəl, torn montaɪ ikile vəl pa hojəm jɪŋki sən
vəl. Hət ho vənta manɫet, ɫaŋki kastɯ. Vənta manɫet.

Si manset, manset, vənta si johətset. Vənt hot
verset, hoɫmasset. Jetna jis, hoɫset. Aɫɯɯa jis. ɫeset,
jaɫset i ɫomtɫeset. Səzemset, hət taɯɯja ɫaŋki kastɯ
manset.

Karle mans i vurɯɯ jintəple mans, i taɯa peɫi.
Vurɯɯ jintəple vəs vəjts.

In vurɯɯ jintəpleŋki vəs hopittɯ pites, an ho-
ɫəmɫeɫe.

— Kar-əv, kar, kar, kar! ɫajmɯɯ kezeɯ ho
juv-əv, juva, ju-va, vəs vəjtsəm!

In karle si jɪɫ. In karle karn sov, sov, karn
huɫvi, pərn huɫvi ɫopsat.

— Nār połah, pun połah harn muj hotn?

— Naj ho, vər ho mujemen taħarles. Vəs vėjtsəm!

— Naŋ jiven vəs kansełəm ho, naŋ vəs kansa!
In vurɣj jintəple vəsa seŋksa.

— Naŋ jiven vəs kansełəm ho, kansa naŋ!
In karle si mans, joħə mans.

Joħə johtes, mirɫ antomet. Tut ales, saj kavrtes,
saj jaŋses. Joħɫaɫ joħətset.

Vurɣj jintəple antom. In vurɣj jintəple si ɭavutɣɭes,
hoɫt si ɭaknes, joħə mans.

Joħə johtes. Mirɫ hoɫ joħətmeɫ. Hoɫset. Haɭeveta
jis, ɭeset, jaŋset pa si manset.

Vurɣj jintəple vəs pa si vėjtes.

— Kar-əv, kar, kar, kar, vəs vėjtsəm!

In karle si jiɫ. Karn sov, sov; karn huɭvi, pərn
huɭvi ɭopsat.

— Nār połah, pun połah harn muj hotn?

— Hoj ɳar połah? Vəs vėjtsəm!

— Naŋ jiven vəs vėjtyləm ho, vəs kansa!
In vurɣj jintəple vəsa seŋksa.

In karle si mans. In vurɣj jintəple si ɭavutɣɭes,
ɭavutɣɭes, hoɫt ɭaknes, joħə si mans.

Mirɫ ant joħətmeɫ. Saj kavrtes i saj jaŋses.

Mirɫ vəɭsi joħətset. Saj kavrset, saj jaŋset i iɫ uɭset.

Pa aļņa jis, pa si manset.

In vurbj jintəple mojpər hot vėjtes.

— Kar-əv, kar, kar, kar, juv-əv, juva, mojpər hot vėjtsəm!

In karle si jī. Karn sov, sov, karn hulvi, pərn hulvi lopsat.

— Nār polah, pun polah harn muj hotn?

— Hotn, hotn!

Vurbj jintəple lopł:

— Voħaltəlemen!

Karle lopł:

— Antom, at vəl, aļņ voħaltəlev!

Johə si mansənen. Johə johətsənen.

Mirl johətmeł, ja poterłet:

— Muj vėjtsetn?

— Pupi hot vėjtsomen!

Ułset. Aļņa jis. Vurbj jintəple saj an jaņses.

— Pupi voħaltetł manłuv!

Karle lopł:

— An manłuv, saj jașłuv.

Połt tus iki lopł:

— Manłuv!

In połt tus iki mir hot vers. Pa ho lopł: „Manłuv!“—pa ho lopł: „An manłuv!“ Vuraja hojset i kuļa pitset; kuļa pitset si vantəšet.

Si vantastel kutn torn montalle kurn hojsa, tuta kerijs i tutn sänhemesъ. Pa hojäm jinki sän kurn hojsa, homta raknes. Vej jilomle kurn sänhsesъ, tuta raknes.

Polt tus iki kurn hojsa, tuta laremes, tustal sänhesajet. Karle, vurьj jintөple haşşagen. Si vantastlagen. Vantaşşagen, vantaşşagen i karle vurajit noh pits. Vurьj jintөple leps kuta il solөmtes.

Tam moş Tanta Tarlin moşses
Amra joһan

Tepļe

Tepļe vėl. Hatļ ješalt ūls. Hatln hunel mohtь kutermesь. Hatļ hozi mans. Hatļ peļi lopļ:

— Tepļem muja mohtь kutermasen. Naņ muj jina vən?

— Ma vənemn si vėləm.

— Si ki vən, paļņen muja lap tēļjen?

— Paļņ hotь vən.

Paļņ hozi mans.

— Naņ muj jina vən?

— Ma vənemn si vėləm.

— Si ki vən, votn muja ara manseļjen?

— Vot hotь vən.

Vot hozi mans.

— Naņ muj jina vən?

— Vənemn si vėləm.

— Si ki vən, tom oməstь vən kev aļme.

Vən kev hotʔ vən.

Vən kev hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, mʔ vojŋ muja səpi vunsilajen?

Jemʔ voj hotʔ vən.

Jemʔ voj hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, amn tohemləjen ket oʔŋeʔan aʔ
vəsilajen?

— Amp hotъ vən.

Amp hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Ma vənemn si vələm.

— Si ki vən, koşajen hatseļjen, ket oļgeļan
muja aļ vəsiļajen?

— Koşajem hotъ vən.

Koşajeļ hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, tut semn pevəmlajen muja vutъ
hatomaļen?

— Tut hotъ vən.

Tut hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, jɪŋk semn posəmlajen muja lap
horlamalen?

— Jɪŋk hotʲ vən.

Jɪŋk hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

Jɪŋk noh eptəmtʲs in tepʲle nik ʎohəmesʲ.

Si ʂuŋʎ hələln, si vəl.

Tam moʂ Vasilij Tarlin moʂses
Amqa joŋan

Amamtset

Hotł van, ɛpɤɣł huv

(Savne)

I iki tus pun ohtɤn manł

(Nimsar imi)

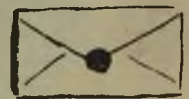

Həs ho sevrł i ho peretł

(Peŋket i ɣaɭəm)

Tom muv evłt kitəm vənł—tam muva
johtes; tam muv evłt kitəm vənł—tom
muva johtes

(Nepek)

Jiŋk ilpi sameŋ kalaş

(Pane)

Іт іот — کالاښ; нон іот — vəlas
(Amp)

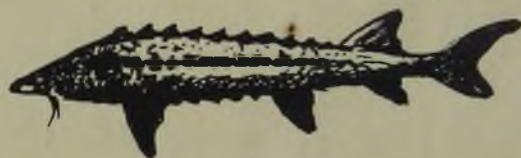
Vetjaŋ seməp kartь tohtьŋ
(Tutьŋ hop)

Kartь mohtь sohum etmał
(Jintəp)

Hələm vurəp somləm juh
(Soh)

c.17680

64148

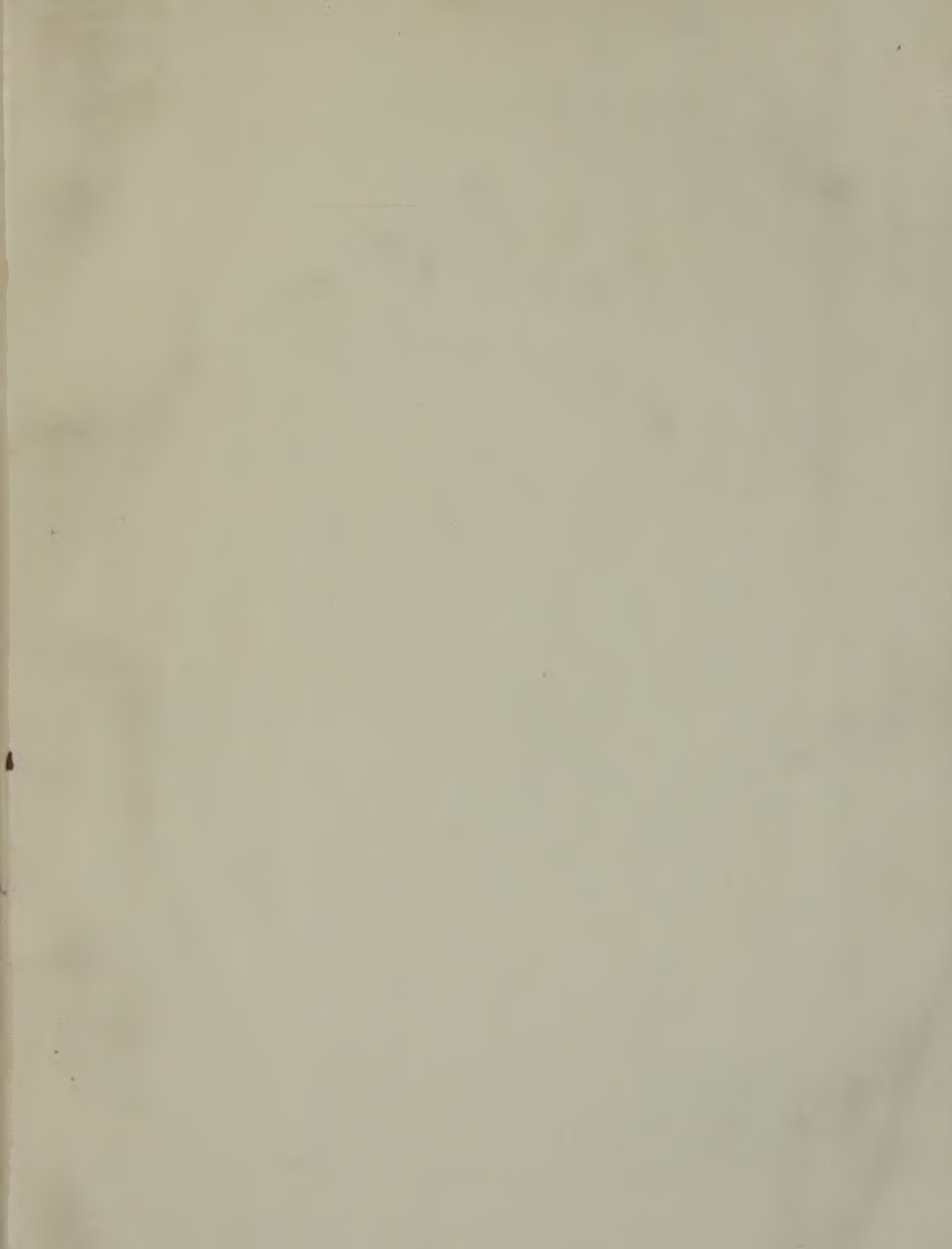

Kniga tajtot

Hotъ łajki kati piła vəsŋen	3
Kir ŋotəp imi	7
Hotъ aj voj meŋk iki łatsaŋen	10
Ŋaŋle	14
Karle	16
Tepłe	21
Amamtset	26

Перевірено 1948

Редактор К. Шавров. Технич. редактор Н. Родченко. Редактор-художник Ю. Петров.
Книга сдана в набор 28/VIII 1935. Подписана к печ. 3/X 1935. Инд. Д.-Н Лендетиздат 105.
Тираж 2 000. Ленгорлит № 27755. Заказ № 1760. Формат 6.72×94¹/₁₆. 1³/₄ печ. л. Авт. л. 0,78
(тип. зн. в 1 бум. л. 26 000) Бум. л. ⁷/₁₈. Тип. „Коминтерн“. Ленинград, Красная улица, 1.

7

100402004
Окружная библиотека

